

Vilande grundlagsförslag som ska framläggas riksdagen efter 2026 års val

Inledning

Riksdagen beslutade den 11 februari 1976 efter tillstyrkande av konstitutionsutskottet att information om vilande förslag till grundlagsändringar ska lämnas före varje riksdagsval (KU 1975/76:32).

För att våra grundlagar ska kunna ändras krävs det att riksdagen fattar två likalydande beslut. Det första beslutet innebär att grundlagsförslaget antas som vilande av den sittande riksdagen. Det andra beslutet får inte fattas tidigare än att det efter det första beslutet har hållits val i hela riket och den nyvalda riksdagen har samlats. De förslag som antagits som vilande ska slutbehandlas av den nyvalda riksdagen som bara kan anta eller förkasta de vilande förslagen.

Enligt regeringsformen får inte riksdagen som vilande anta ett förslag om stiftande av grundlag som är oförenligt med ett annat vilande grundlagsförslag utan att samtidigt avslå det först antagna förslaget.

För riksdagsordningen, som inte är en grundlag, gäller att huvudbestämmelserna kan ändras antingen genom två likalydande riksdagsbeslut med val emellan eller genom att beslut fattas med kvalificerad majoritet (tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter).

Konstitutionsutskottet bereder ärenden som rör grundlagarna och riksdagsordningen.

Riksdagen har på förslag av utskottet under den innevarande valperioden antagit som vilande ett antal grundlagsförslag som efter höstens val ska behandlas på nytt och då av den nyvalda riksdagen. Dessa förslag har behandlats i betänkanden som gäller

- översyn av JO-ämbetet
- en tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp
- stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende
- stärkt konstitutionell beredskap

- tillgänglighetskrav för vissa medier
- insyn i handlingar som inhämtas genom beslag och kopiering vid husrannsakan
- en grundlagsskyddad aborträtt samt utökade möjligheter att begränsa föreningsfriheten och rätten till medborgarskap.

Lagändringarna som gäller ett stärkt skydd för demokratin och domstolarna föreslås träda i kraft den 1 april 2027. Övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

I det följande lämnas kortfattade redogörelser för lagförslagen. Lagförslagen finns i bilagorna.

Redogörelse för vilande grundlagsförslag

Översyn av JO-ämbetet

Se framst. 2022/23:RS2, bet. 2022/23:KU32, rskr. 2022/23:260–262.

Riksdagen har antagit som vilande ändringar i regeringsformen (13 kap. 6 §) och i riksdagsordningen (13 kap. 4 §).

Ändringarna i regeringsformen innebär att det i grundlagen införs en ny besluts- och kvorumregel vid entledigande av en ombudsman som inte har riksdagens förtroende. Ändringarna i riksdagsordningen innebär en hänvisning till regleringen i regeringsformen. Syftet med ändringarna är att stärka ombudsmännens konstitutionella ställning.

De förslag till ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen som riksdagen har antagit som vilande finns i bilaga 1.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp

Se prop. 2023/24:93, bet. 2023/24:KU22, rskr. 2023/24:194.

Riksdagen har antagit som vilande ändringar i tryckfrihetsförordningen (7 kap. 6 §).

Ändringarna innebär att bestämmelsen i tryckfrihetsförordningen om hets mot folkgrupp förtydligas och att tillämpningsområdet utvidgas i viss mån på så sätt att

- förnekelse av Förintelsen och vissa andra internationella brott uttryckligen kriminaliseras
- det av lagtexten tydligt framgår att regleringen omfattar uppmaning till våld
- enskilda personer i de skyddade grupperna ges skydd och därigenom målsägandestatus och rätt till skadestånd.

Motsvarande ändringar i brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp trädde i kraft den 1 juli 2024. Genom ändringarna i tryckfrihetsförordningen blir gärningarna straffbara även på det grundlagsskyddade området.

Det förslag till ändringar i tryckfrihetsförordningen som riksdagen har antagit som vilande finns i bilaga 2.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende

Se prop. 2024/25:165, bet. 2025/26:KU2, rskr. 2025/26:3.

Riksdagen har antagit som vilande ändringar i regeringsformen (1 kap. 8 §, 8 kap. 14, 17, 18 och 21 §§, 10 kap. 6 §, 11 kap. 1–3 och 6–10 §§ och 12 kap.

5 §, två nya paragrafer, 11 kap. 15 och 16 §§, samt en ändring i punkt 4 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1976:871) om ändring i regeringsformen) och i riksdagsordningen (9 kap. 24 §, 11 kap. 21 § och 13 kap. 1 § samt en ny paragraf, 13 kap. 25 §).

Syftet med ändringarna är att stärka det institutionella skyddet för Sverige som demokratisk rättsstat. Ändringarna innebär i huvudsak att det ska bli svårare att ändra grundlagarna och att skyddet för domstolarnas och domarnas oberoende långsiktigt stärks.

Ändringarna innebär att det kommer att ställas krav på att minst hälften av riksdagens ledamöter röstar för ett beslut att anta ett grundlagsförslag som vilande och att en kvalificerad majoritet om minst två tredjedelar av riksdagens ledamöter röstar för det andra beslutet att anta förslaget efter att riksdagsval har hållits. Dessa krav ska även tillämpas när huvudbestämmelser i riksdagsordningen ska ändras i den ordning som gäller för grundlagsändringar. Ändringarna innebär också att beslutet att anta ett grundlagsförslag som vilande som huvudregel måste fattas senast fyra månader före valdagen. Vidare ska förslag till grundlag om grundläggande fri- och rättigheter omfattas av Lagrådets granskningsområde.

Genom en ändring i regeringsformens bestämmelser om statskicketets grunder tydliggörs att rättskipande verksamhet utövas av oberoende domstolar. Ändringar införs även som syftar till att minska risken för politisk styrning av den centrala domstolsadministrationen. Dessa innebär bl.a. att den myndighet som ansvarar för administrationen av domstolarna ska ledas av en styrelse där en majoritet av ledamöterna är domare. Ändringarna innebär också att det tas in bestämmelser i regeringsformen om antalet justitieråd i de högsta domstolarna samt ändrade regler om avgångsskyldighet på grund av ålder för ordinarie domare. Myndigheterna under regeringen ska inte längre ha möjlighet att utöva tillsyn över domstolarnas rättskipande verksamhet.

De förslag till ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen som riksdagen antagit som vilande finns i bilaga 3.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2027.

Stärkt konstitutionell beredskap

Se prop. 2024/25:155, bet. 2025/26:KU8, rskr. 2025/26:79.

Riksdagen har antagit som vilande ändringar i regeringsformen (4 kap. 1 § och 15 kap. 2, 3 och 6 §§ samt ett nytt kapitel, 16 kap.) och i riksdagsordningen i de delar det avser huvudbestämmelser (7 kap. 8 §, 9 kap. 13 och 15 §§, 12 kap. 8 §, 13 kap. 11 och 12 §§ samt en ny paragraf, 13 kap. 11 a §).

Ändringarna innebär att riksdagen och regeringen ges bättre förutsättningar att i krig och andra svåra kriser fullgöra sina uppgifter och fatta nödvändiga beslut på legal grund, bl.a. genom följande:

- Riksdagens möjligheter att sammanträda stärks.

- Riksdagens krigsdelegation behålls för krig och krigsfara, och reglerna om delegationen justeras. Bland annat får talmannen en roll som motsvarar den i riksdagen. Vidare ska en ledamot som blir statsråd inte längre kunna ingå i delegationen.
- Det införs nya bestämmelser om normgivning i allvarliga fredstida krissituationer. Regleringen innebär att riksdagen med kvalificerad majoritet ska kunna ge regeringen särskilda befogenheter att meddela föreskrifter om det behövs för att hantera krissituationen. Befogenheterna ska när som helst kunna återkallas av riksdagen.

Riksdagen har vidare beslutat att behandlingen av regeringens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen i de delar det avser tilläggsbestämmelser och rubriker före tilläggsbestämmelser får skjutas upp till 2026/27 års riksmöte. Förslagen har bedömts ha ett sådant samband med de föreslagna ändringarna i regeringsformen och i riksdagsordningens huvudbestämmelser att de bör behandlas först i samband med att riksdagen slutligt antar förslaget till grundlagsändringar och förslaget till ändringar i riksdagsordningens huvudbestämmelser.

De förslag till ändringar i regeringsformen och i riksdagsordningen i de delar det avser huvudbestämmelser som riksdagen har antagit som vilande finns i bilaga 4. För fullständighetens skull innehåller bilaga 4 även regeringens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen i de delar det avser tilläggsbestämmelser och rubriker före tilläggsbestämmelser. Riksdagsordningens tilläggsbestämmelser ändras i den ordning som gäller för lagar i allmänhet, och som framgår ovan har riksdagen beslutat att skjuta upp behandlingen av dessa förslag till 2026/27 års riksmöte.

Grundlagsändringarna och ändringarna i riksdagsordningen i de delar det avser huvudbestämmelser föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Tillgänglighetskrav för vissa medier

Se prop. 2025/26:59, bet. 2025/26:KU32, rskr. 2025/26:213.

Riksdagen har antagit som vilande ändringar i tryckfrihetsförordningen (1 kap. 12 §) och yttrandefrihetsgrundlagen (3 kap. 2 §).

Syftet med ändringarna är att de krav som följer av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster ska kunna tillämpas fullt ut. Ändringarna innebär att det införs nya delegationsbestämmelser i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen som gör det möjligt att i vanlig lag reglera vissa tillgänglighetskrav. En första förutsättning för att bestämmelserna ska kunna tillämpas är att syftet med kraven är att säkerställa tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. En andra förutsättning är att föreskrifterna vilar på en förpliktelse som följer av medlemskapet i Europeiska unionen. Ändringarna innebär bl.a. följande:

- Utrymmet för att ställa krav på att införa och på ett visst sätt utforma produktinformation, exempelvis på en förpackning, utvidgas.
- Det ska bli möjligt att ställa tillgänglighetskrav som rör information, format och funktion på bl.a. e-böcker och e-handelstjänster.
- Skyldighet för nätinnehavare att vidareända tillgänglighetstjänster, som textning och tolkning, ska kunna gälla andra än public service-företagens program.

De förslag till ändringar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen som riksdagen har antagit som vilande finns i bilaga 5.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Insyn i handlingar som inhämtas genom beslag och kopiering vid husrannsakan

Se prop. 2025/26:71, bet. 2025/26:KU33, rskr. 2025/26:214.

Riksdagen har antagit som vilande ändringar i tryckfrihetsförordningen (2 kap. 14 §).

Ändringarna innebär att en upptagning för automatiserad behandling som har kommit in till en myndighet genom att en informationsbärare har tagits i beslag i verksamhet som avser utredning av brott eller brottslig verksamhet eller internationell rättslig hjälp, eller kopierats vid en husrannsakan i sådan verksamhet, inte ska anses vara en allmän handling. Detsamma gäller en upptagning som har kommit in till en myndighet till följd av att myndigheten har tagit över ansvaret för den beslagtagna informationsbäraren eller kopian från husrannsakan. Om en upptagning tillförs en utredning av brott eller brottslig verksamhet eller annan verksamhet hos myndigheten ska den dock även fortsättningsvis utgöra en allmän handling.

De förslag till ändringar i tryckfrihetsförordningen som riksdagen har antagit som vilande finns i bilaga 6.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

En grundlagsskyddad aborträtt samt utökade möjligheter att begränsa föreningsfriheten och rätten till medborgarskap

Se prop. 2025/26:78, bet. 2025/26:KU34, rskr. 2025/26:266.

Riksdagen har antagit som vilande ändringar i regeringsformen (2 kap. 7, 12, 13, 24 och 25 §§ samt en ändring i punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1976:871) om ändring i den lagen).

Ändringarna innebär att rätten till abort införs i regeringsformen som en ny grundläggande fri- och rättighet. Ändringarna innebär vidare att det ska bli möjligt att meddela föreskrifter om att det svenska medborgarskapet ska fråntas den som är medborgare i en annan stat och som har förvärvat medborgarskapet genom oriktiga eller vilseledande uppgifter eller genom annat otillbörligt handlande, eller som har dömts för brott som allvarligt skadar Sveriges

itala intressen. Ändringarna innebär även att föreningsfriheten ska få begränsas när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt allvarlig brottslighet för att uppnå ekonomisk vinning eller annan otillbörlig fördel.

De förslag till ändringar i regeringsformen som riksdagen antagit som vilande finns i bilaga 7.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Förteckning över betänkanden

De vilande grundlagsförslagen behandlades av konstitutionsutskottet i betänkandena

- 2022/23:KU32 Översyn av JO-ämbetet
- 2023/24:KU22 En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp
- 2025/26:KU2 Stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende
- 2025/26:KU8 Stärkt konstitutionell beredskap
- 2025/26:KU32 Tillgänglighetskrav för vissa medier
- 2025/26:KU33 Insyn i handlingar som inhämtas genom beslag och kopiering vid husrannsakan
- 2025/26:KU34 En grundlagsskyddad aborträtt samt utökade möjligheter att begränsa föreningsfriheten och rätten till medborgarskap.

Översyn av JO-ämbetet (bet. 2022/23:KU32)

Utskottets lagförslag

3 Förslag till lag om ändring i regeringsformen

Härigenom föreskrivs att 13 kap. 6 § regeringsformen¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

13 kap.

6 §

Riksdagen väljer en eller flera ombudsmän (justitieombudsmän), som i enlighet med den instruktion som riksdagen beslutar ska utöva tillsyn över tillämpningen i offentlig verksamhet av lagar och andra föreskrifter. En ombudsman får föra talan i de fall som anges i instruktionen.

Riksdagen får entlediga en ombudsman eller en ställföreträdande ombudsman som inte har riksdagens förtroende. Minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter måste enas om beslutet att entlediga en ombudsman eller en ställföreträdande ombudsman.

Domstolar och förvaltningsmyndigheter samt anställda hos staten eller kommuner ska lämna de upplysningar och yttranden som en ombudsman begär. Sådan skyldighet har även andra som står under en ombudsmans tillsyn. En ombudsman har rätt att få tillgång till domstolars och förvaltningsmyndigheters protokoll och handlingar. Allmän åklagare ska på begäran biträda en ombudsman.

Närmare bestämmelser om ombudsmännen meddelas i riksdagsordningen och i annan lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

¹ Regeringsformen omtryckt 2022:1600.

4 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs att 13 kap. 4 § riksdagsordningen ska ha följande lydelse.

*Lydelse enligt utskottets lagförslag Föreslagen lydelse
punkten 1*

13 kap.

4 §¹

Riksdagen får *på begäran av* Riksdagen får *enligt 13 kap. 6 §*
konstitutionsutskottet entlediga en *regeringsformen* entlediga en
ombudsman eller en ombudsman eller en ställföreträdande
ställföreträdande ombudsman som ombudsman som inte har riksdagens
inte har riksdagens förtroende. förtroende. *Begäran om detta görs av*
konstitutionsutskottet.

Om en ombudsman avgår i förtid, ska riksdagen snarast välja en efterträdare för en ny sexårsperiod.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

¹ Senaste lydelse 2023:000.

En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp (bet. 2023/24:KU22)

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

6 §

Som tryckfrihetsbrott anses hets mot folkgrupp som innebär att någon hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp *eller* en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck.

Som tryckfrihetsbrott anses hets mot folkgrupp som innebär att någon *uppmannar till våld mot*, hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp, en annan sådan grupp av personer *eller en enskild i någon av dessa grupper* med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck.

Som tryckfrihetsbrott anses också hets mot folkgrupp som innebär att någon förnekar, ursäktar eller uppenbart förringar ett brott som utgör eller motsvarar folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelse eller aggressionsbrott enligt ett avgörande som har meddelats av en svensk domstol eller av en erkänd internationell domstol för brott mot folkrätten och som fått laga kraft, om gärningen är ägnad att uppmanna till våld mot, hota eller uttrycka missaktning för en sådan grupp eller enskild som avses i första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

¹ Tryckfrihetsförordningen omtryckt 2022:1524.

Stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende (bet. 2025/26:KU2)

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i regeringsformen

Härigenom föreskrivs i fråga om regeringsformen¹

dels att 1 kap. 8 §, 8 kap. 14, 17, 18 och 21 §§, 10 kap. 6 §, 11 kap. 1–3 och 6–10 §§ och 12 kap. 5 § och rubriken närmast före 8 kap. 14 § ska ha följande lydelse,

dels att punkt 4 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1976:871) om ändring i regeringsformen ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 11 kap. 15 och 16 §§, och närmast före 8 kap. 17 § och 11 kap. 10, 15 och 16 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

8 §

För rättskipningen finns domstolar och för den offentliga förvaltningen statliga och kommunala förvaltningsmyndigheter.

Rättskipningen utövas av oberoende domstolar.

För den offentliga förvaltningen finns statliga och kommunala förvaltningsmyndigheter.

8 kap.

Stiftande av grundlag och riksdagsordningen

Stiftande av grundlag

14 §

Grundlag stiftas genom två likalydande beslut. Genom det första beslutet antas grundlagsförslaget som vilande. Det andra beslutet får inte fattas tidigare än att det efter det första beslutet har hållits val till riksdagen i hela riket och den nyvalda riksdagen har samlats. *Det ska dessutom gå minst nio månader mellan den tidpunkt då ärendet första gången anmäldes i riks-*

Grundlag stiftas genom två likalydande beslut. Genom det första beslutet antas grundlagsförslaget som vilande. Det andra beslutet får inte fattas tidigare än att det efter det första beslutet har hållits val till riksdagen i hela riket och den nyvalda riksdagen har samlats.

¹ Regeringsformen omtryckt 2022:1600.

dagens kammare och valet, om inte konstitutionsutskottet beslutar om undantag. Ett sådant beslut ska fattas senast vid ärendets beredning och minst fem sjättedelar av ledamöterna måste rösta för beslutet.

Mer än hälften av riksdagens ledamöter måste rösta för det första beslutet och minst två tredjedelar av riksdagens ledamöter måste rösta för det andra beslutet.

Det ska gå minst tio månader mellan den tidpunkt då ärendet första gången anmäldes i riksdagens kammare och valet samt minst fyra månader mellan den tidpunkt då grundlagsförslaget antogs som vilande och valet, om inte konstitutionsutskottet beslutar om undantag. Ett sådant beslut ska fattas senast vid ärendets beredning och minst fem sjättedelar av utskottets ledamöter måste rösta för beslutet.

Stiftande av riksdagsordningen och viss annan lag

17 §

Riksdagsordningen stiftas på det sätt som anges i 14 § första–tredje meningarna och 15 §. Den kan också stiftas genom endast ett beslut, om minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter röstar för beslutet.

Tilläggsbestämmelser i riksdagsordningen meddelas dock i samma ordning som lag i allmänhet.

Första stycket tillämpas också vid stiftande av sådan lag som avses i 2 § första stycket 4.

Riksdagsordningen stiftas på det sätt som anges i 14 § första och andra styckena och 15 §. Den kan också stiftas genom endast ett beslut, om minst tre fjärdedelar av riksdagens ledamöter röstar för beslutet.

Lag som avses i 2 § första stycket 4 stiftas på det sätt som anges i 14 § första stycket och 15 §. Sådan lag kan också stiftas genom endast ett beslut, om minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter röstar för beslutet.

18 §

En lag får inte ändras eller upphävas på annat sätt än genom lag.

I fråga om ändring eller upphävande av grundlag eller riksdagsordningen tillämpas 14–17 §§. Vid ändring eller upphävande av sådan lag som avses i 2 § första stycket 4 tillämpas 17 § första stycket.

Vid ändring eller upphävande av grundlag tillämpas 14–16 §§. *Vid ändring eller upphävande av riksdagsordningen* tillämpas 17 § första och andra styckena. Vid ändring eller upphävande av sådan lag som avses i 2 § första stycket 4 tillämpas 17 § tredje stycket.

21 §

Yttrande från Lagrådet inhämtas av regeringen eller, enligt vad som närmare anges i riksdagsordningen, av ett riksdagsutskott eller ett annat riksdagsorgan.

Ett yttrande ska inhämtas innan riksdagen beslutar

1. grundlag om tryckfriheten eller om motsvarande frihet att yttra sig i ljudradio, television och vissa liknande överföringar, offentliga uppspelningar ur en databas samt tekniska upptagningar,
 2. lag om begränsning av rätten att ta del av allmänna handlingar,
 3. lag som avses i 2 kap. 14–16 §§, 20 § eller 25 §,
 4. lag om behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad,
 5. lag om kommunal beskattning eller lag som innebär åligganden för kommunerna,
 6. lag som avses i 2 § första stycket 1 eller 2 eller lag som avses i 11 eller 12 kap., eller
 7. lag som ändrar eller upphäver en lag enligt 1–6.
1. grundlag om grundläggande fri- och rättigheter,
 2. grundlag om tryckfriheten eller om motsvarande frihet att yttra sig i ljudradio, television och vissa liknande överföringar, offentliga uppspelningar ur en databas samt tekniska upptagningar,
 3. lag om begränsning av rätten att ta del av allmänna handlingar,
 4. lag som avses i 2 kap. 14–16 §§, 20 § eller 25 §,
 5. lag om behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad,
 6. lag om kommunal beskattning eller lag som innebär åligganden för kommunerna,
 7. lag som avses i 2 § första stycket 1 eller 2 eller lag som avses i 11 eller 12 kap., eller
 8. lag som ändrar eller upphäver en lag enligt 1–7.

Bestämmelserna i andra stycket gäller dock inte, om Lagrådets granskning skulle sakna betydelse på grund av frågans beskaffenhet eller skulle fördröja lagstiftningsfrågans behandling så att avsevärt men uppkommer. Föreslår regeringen att riksdagen ska meddela lag i något av de ämnen som avses i andra stycket och har Lagrådets yttrande dessförinnan inte inhämtats, ska regeringen samtidigt redovisa skälen för detta för riksdagen. Att Lagrådet inte har hörts över ett lagförslag utgör aldrig hinder mot att lagen tillämpas.

10 kap.

6 §

Inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen kan riksdagen överlåta beslutanderätt som inte rör principerna för statsskicket. Sådan överlåtelse förutsätter att fri- och rättighetskyddet inom det samarbetsområde till vilket överlåtelsen sker motsvarar det som ges i denna regeringsform och i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Riksdagen kan besluta om sådan överlåtelse, om minst tre fjärdedelar av *de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter* röstar för det. Riksdagens beslut kan också fattas i den ordning som gäller för stiftande av grundlag. Överlåtelse kan beslutas först efter riksdagens godkännande av överenskommelse enligt 3 §.

Riksdagen kan besluta om sådan överlåtelse, om minst tre fjärdedelar av riksdagens ledamöter röstar för det. Riksdagens beslut kan också fattas i den ordning som gäller för stiftande av grundlag. Överlåtelse kan beslutas först efter riksdagens godkännande av överenskommelse enligt 3 §.

11 kap.

1 §

Högsta domstolen, hovrätterna och tingsrätterna är allmänna domstolar. Högsta förvaltningsdomstolen, kammarrätterna och förvaltningsrätterna är allmänna förvaltningsdomstolar. *Rätten att få ett mål prövat av Högsta domstolen, Högsta förvaltningsdomstolen, hovrätt eller kammarrätt kan begränsas genom lag.*

Andra domstolar inrättas med stöd av lag. I 2 kap. 11 § första stycket finns bestämmelser om förbud mot inrättande av domstolar i vissa fall.

I Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen får endast den som är eller har varit ordinarie domare i någon av domstolarna tjänstgöra som ledamot. Vid övriga domstolar ska det finnas ordinarie domare. Undantag härifrån får dock göras i lag i fråga om domstolar som har inrättats för handläggningen av en viss bestämd grupp eller vissa bestämda grupper av mål.

Högsta domstolen, hovrätterna och tingsrätterna är allmänna domstolar. Högsta förvaltningsdomstolen, kammarrätterna och förvaltningsrätterna är allmänna förvaltningsdomstolar. *Andra domstolar inrättas med stöd av lag. I 2 kap. 11 § första stycket finns bestämmelser om förbud mot inrättande av domstolar i vissa fall.*

Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen får pröva ett mål i särskild sammansättning.

Rätten att få ett mål prövat av Högsta domstolen, Högsta förvaltningsdomstolen, hovrätt eller kammarrätt kan begränsas genom lag.

2 §

Bestämmelser om domstolarnas rättskipningsuppgifter, om huvuddragen i deras organisation och om rättegången, i andra hänseenden än som berörs i denna regeringsform, meddelas i lag.

I Högsta domstolen och i Högsta förvaltningsdomstolen ska det finnas minst tolv och högst tjugo ordinarie domare. Endast den som är eller har varit ordinarie domare i någon av domstolarna får tjänstgöra som ledamot där.

Vid övriga domstolar ska det finnas ordinarie domare. Riksdagen kan dock i lag föreskriva annat i fråga om domstolar som har inrättats för handläggningen av en viss bestämd grupp eller vissa bestämda grupper av mål.

3 §

Ingen myndighet, inte heller riksdagen, får bestämma hur en domstol ska döma i det enskilda fallet eller hur en domstol i övrigt ska tillämpa en rättsregel i ett särskilt fall. Ingen annan myndighet får heller bestämma hur dömande uppgifter ska fördelas mellan enskilda domare.

Endast Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen får utöva tillsyn över eller granska domstolarnas rättskipande verksamhet.

6 §

Ordinarie domare utnämns av regeringen.

Ordinarie domare utnämns av regeringen efter förslag av ett särskilt organ, där en majoritet av ledamöterna är eller har varit ordinarie domare.

Vid utnämningen ska avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet.

Bestämmelser om grunderna för förfarandet vid utnämningen av ordinarie domare meddelas i lag.

En utnämning till ordinarie domare i Högsta domstolen eller Högsta förvaltningsdomstolen ska föregås av en begäran från domstolen.

7 §

Den som har utnämnts till ordinarie domare får skiljas från anställningen endast om

1. *han eller hon* genom brott eller grovt eller upprepat åsidosättande av skyldigheterna i anställningen har visat sig uppenbart olämplig att inneha anställningen, *eller*

2. *han eller hon* har uppnått gällande pensionsålder eller enligt

Den som har utnämnts till ordinarie domare får skiljas från anställningen endast om *han eller hon*

1. genom brott eller grovt eller upprepat åsidosättande av skyldigheterna i anställningen har visat sig uppenbart olämplig att inneha anställningen,

2. har uppnått *en i lag föreskriven* ålder för avgångsskyldighet, eller

lag är skyldig att avgå på grund av varaktig förlust av arbetsförmågan.

3. enligt lag är skyldig att avgå på grund av varaktig förlust av arbetsförmågan.

Om det krävs av organisatoriska skäl, får den som har utnämnts till ordinarie domare förflyttas till en annan jämställd domaranställning.

En föreskrift som innebär att åldern för avgångsskyldighet sänks får inte avse pågående anställningar.

8 §

Åtal för brott i utövningen av en anställning som ledamot av Högsta domstolen eller Högsta förvaltningsdomstolen väcks i Högsta domstolen.

Högsta förvaltningsdomstolen prövar om en ledamot av Högsta domstolen ska skiljas eller *avstängas* från sin anställning eller vara skyldig att genomgå en läkarundersökning. Om en sådan talan avser en ledamot av Högsta förvaltningsdomstolen, prövas den av Högsta domstolen.

Talan enligt första och andra styckena väcks av riksdagens ombudsman *eller justitiekanslern*.

Högsta förvaltningsdomstolen prövar om en ledamot av Högsta domstolen ska skiljas eller *stängas av* från sin anställning eller vara skyldig att genomgå en läkarundersökning. Om en sådan talan avser en ledamot av Högsta förvaltningsdomstolen, prövas den av Högsta domstolen.

Talan enligt första och andra styckena väcks av riksdagens ombudsman.

Talan enligt första stycket väcks dock av justitiekanslern när det gäller ansvar för brott enligt tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen.

9 §

Har en ordinarie domare skilts från anställningen *genom beslut* av en annan myndighet än en domstol, ska han eller hon kunna *begära att beslutet prövas* av domstol. *Vid en sådan prövning ska ordinarie domare ingå i domstolen. Detta gäller också beslut varigenom en ordinarie domare har avstängts från utövning av sin anställning, ålagts att genomgå en läkarundersökning eller meddelats en disciplinpåföljd.*

Har en ordinarie domare skilts från anställningen *på annat sätt än genom ett avgörande* av en domstol, ska han eller hon kunna *få frågan prövad i* domstol. *Detsamma gäller om en ordinarie domare har stängts av från sin anställning, ålagts att genomgå en läkarundersökning eller meddelats en disciplinpåföljd. När en domstol prövar sådana frågor ska den bestå av endast ordinarie domare.*

Om en prövning sker på annat sätt än i domstol, ska det beslutande organet bestå av en majoritet av ledamöter som är eller har varit ordinarie domare.

Bestämmelser om domstolar och ordinarie domare

10 §

*Grundläggande bestämmelser om
ordinarie domares rättsställning i
övrigt meddelas i lag.*

*Bestämmelser om domstolarnas
rättskipningsuppgifter, om huvud-
dragen i deras organisation och om
rättegången, i andra hänseenden
än som berörs i denna regerings-
form, meddelas i lag. Detsamma
gäller bestämmelser om grunderna
för förfarandet vid utnämningen av
ordinarie domare och grundlägg-
ande bestämmelser om ordinarie
domares rättsställning.*

Administrationen av domstolar

15 §

*För administrationen av allmänna
domstolar och allmänna förvalt-
ningsdomstolar finns en särskild
förvaltningsmyndighet som leds av
en styrelse, där en majoritet av
ledamöterna är eller har varit
ordinarie domare. Förvaltnings-
myndighetens chef anställs av
styrelsen.*

*Grundläggande bestämmelser
om förvaltningsmyndighetens upp-
drag och ledning, i andra
hänseenden än som berörs i denna
regeringsform, meddelas i lag.*

Entledigande av ledamöter och ersättare i vissa fall

16 §

*En ledamot eller en ersättare i ett
organ eller en förvaltningsmyndig-
het som avses i 6 § första stycket,
9 § andra stycket eller 15 § får
skiljas från sitt uppdrag endast
efter egen begäran eller om han
eller hon har gjort sig skyldig till
allvarlig försummelse eller det
annars finns synnerliga skäl.*

*Beslut om att skilja en ledamot
eller ersättare från uppdraget på
annan grund än att han eller hon
själv har begärt det fattas av*

riksdagen. Minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter måste enas om beslutet.

12 kap.

5 §

Arbetstagare vid förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen anställs av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer.

Arbetstagare vid förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen anställs av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer, *om inte annat anges i denna regeringsform.*

Vid beslut om statliga anställningar ska avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet.

4.

Utan hinder av 2 kap. 1 § 3 och 14 § första stycket får det i lag föreskrivas att filmer och videogram inte får förevisas offentligt om de inte dessförinnan har godkänts för sådan visning. I lag får det också föreskrivas att offentlig uppspelning av rörliga bilder ur en databas inte får ske, om inte bilderna dessförinnan har godkänts för sådan uppspelning.

Utan hinder av 2 kap. 1 § *första stycket* 3 och 24 § första stycket får det i lag föreskrivas att filmer och videogram inte får förevisas offentligt om de inte dessförinnan har godkänts för sådan visning. I lag får det också föreskrivas att offentlig uppspelning av rörliga bilder ur en databas inte får ske, om inte bilderna dessförinnan har godkänts för sådan uppspelning.

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2027.

2. Utan hinder av 11 kap. 7 § första stycket 2 behåller villkor som finns i ett anställningsavtal som har ingåtts före ikraftträdandet och som innebär en skyldighet att avgå vid en ålder som är högre än den som föreskrivs i lag sin giltighet i anställningsförhållanden som var pågående vid lagens ikraftträdande.

2 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om riksdagsordningen

dels att 9 kap. 24 §, 11 kap. 21 § och 13 kap. 1 § ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 13 kap. 25 §, och närmast före 13 kap. 25 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

24 §

Konstitutionsutskottet ska anmäla vilande beslut i ärenden som rör grundlag eller riksdagsordningen till kammaren för slutligt beslut. *Om den ordning som gäller för grundlagsändring eller ändring av riksdagsordningen enligt en bestämmelse i regeringsformen ska tillämpas i något annat fall, ska ett vilande beslut i ärendet anmälas av berört utskott.*

Konstitutionsutskottet ska anmäla ett beslut om undantag från *den tidsfrist* som gäller för *framläggande av förslag som ska antas* enligt 8 kap. 14 § regeringsformen till kammaren.

Konstitutionsutskottet ska anmäla vilande beslut i ärenden som rör grundlag eller riksdagsordningen till kammaren för slutligt beslut. *Beslut i andra ärenden som enligt en bestämmelse i regeringsformen har vilat över ett val ska anmälas till kammaren av berört utskott för slutligt beslut.*

Konstitutionsutskottet ska anmäla ett beslut om undantag från *de tidsfrister* som gäller enligt 8 kap. 14 § *tredje stycket* regeringsformen till kammaren.

11 kap.

21 §

Om ett riksdagsbeslut kräver verkställighet, ska det organ som har att verkställa beslutet underrättas genom en skrivelse. Riksdagens beslut med anledning av en proposition eller en framställning ska alltid genom en skrivelse meddelas regeringen respektive det riksdagsorgan som har lämnat framställningen.

Ett beslut om ett motiverat yttrande rörande subsidiaritetsprincipen ska meddelas Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande genom en skrivelse.

Ett beslut om avslag enligt 9 kap. 20 § tredje stycket på ett initiativ eller ett förslag ska meddelas Europeiska rådets, rådets och kommissionens ordförande genom en skrivelse.

Ett beslut enligt 11 kap. 16 § andra stycket regeringsformen om att någon ska skiljas från sitt uppdrag ska meddelas regeringen genom en skrivelse.

13 kap.

1 §¹

I detta kapitel finns bestämmelser om

- riksdagens ombudsmän (2–4 §§),
 - Riksrevisionen (5–8 §§),
 - Utrikesnämnden och krigsdelegationen (9–12 §§),
 - nämnder (13–17 §§),
 - delegationer till mellanfolkliga organisationer (18 §),
 - andra uppdrag som tillsätts genom val av riksdagen (20–23 §§), *och*
 - åtal (24 §).
- andra uppdrag som tillsätts genom val av riksdagen (20–23 §§),
– åtal (24 §), *och*
– entledigande av ledamöter och ersättare i vissa fall (25 §).

Entledigande av ledamöter och ersättare i vissa fall

25 §

Riksdagen får enligt 11 kap. 16 § regeringsformen skilja en ledamot eller en ersättare i ett organ eller en förvaltningsmyndighet som anges i bestämmelsen från uppdraget i vissa fall. Begäran om detta görs av konstitutionsutskottet.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2027.

¹ Senaste lydelse 2021:1118.

Stärkt konstitutionell beredskap (bet. 2025/26:KU8)

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i regeringsformen

Härigenom föreskrivs i fråga om regeringsformen¹

*dels att 4 kap. 1 § och 15 kap. 2, 3 och 6 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas ett nytt kapitel, 16 kap., av följande lydelse.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

1 §

Riksdagen sammanträder till riksmöte varje år. Riksmötet hålls i Stockholm, om inte riksdagen eller talmannen bestämmer *annat* av hänsyn till riksdagens säkerhet eller frihet.

Riksdagen sammanträder till riksmöte varje år. Riksmötet hålls i Stockholm, om inte riksdagen eller talmannen bestämmer *annan ort* av hänsyn till riksdagens säkerhet eller frihet *eller andra tvingande skäl*. *Riksdagen kan i riksdagsordningen föreskriva att sammanträden av sådana hänsyn eller skäl också får hållas utan att äga rum på en viss ort.*

15 kap.

2 §

Är riket i krig eller krigsfara, ska en inom riksdagen *utsedd* krigsdelegation träda i riksdagens ställe, *om förhållandena kräver det*.

Om riket är i krig, *meddelas beslut* att krigsdelegationen ska träda i riksdagens ställe av Utrikesnämndens ledamöter *enligt närmare bestämmelser i riksdagsordningen*. Innan *beslut meddelas* ska samråd *ske* med statsministern, om det är möjligt. *Hindras* nämndens ledamöter *av krigsförhållandena* att sammanträda, *meddelas* beslutet av regeringen. Om riket är i krigsfara, *meddelas* beslutet av Utrikesnämndens ledamöter i förening med statsministern. För ett sådant beslut

Om riket är i krig eller krigsfara och förhållandena kräver det, ska en inom riksdagen *vald* krigsdelegation träda i riksdagens ställe.

Om riket är i krig, *fattas beslutet* att krigsdelegationen ska träda i riksdagens ställe av Utrikesnämndens ledamöter. Innan *beslutet fattas* ska samråd med statsministern *ske*, om det är möjligt. *Skulle krigsförhållandena hindra* nämndens ledamöter *från* att sammanträda, *fattas* beslutet av regeringen. Om riket är i krigsfara, *fattas* beslutet av Utrikesnämndens ledamöter i förening med statsministern. För ett sådant beslut krävs att statsministern och sex av nämndens ledamöter röstar för det.

¹ Regeringsformen omtryckt 2022:1600.

krävs att statsministern och sex av nämndens ledamöter röstar för det.

Krigsdelegationen och regeringen kan i samråd eller var för sig besluta att riksdagen ska återta sina befogenheter. Beslutet ska fattas så snart förhållandena medger det.

Bestämmelser om krigsdelegationens sammansättning meddelas i riksdagsordningen.

Bestämmelser om krigsdelegationens sammansättning *och ytterligare bestämmelser om förfarandet vid beslutet att krigsdelegationen ska träda i riksdagens ställe* meddelas i riksdagsordningen.

3 §

Medan krigsdelegationen är i riksdagens ställe utövar den riksdagens befogenheter. Den får dock inte fatta beslut som avses i 11 § första stycket första meningen eller andra eller fjärde stycket.

Medan krigsdelegationen är i riksdagens ställe utövar den riksdagens befogenheter. Den får dock inte *ändra eller upphäva bestämmelser i riksdagsordningen om antalet ledamöter i delegationen. Den får inte heller fatta sådana beslut som rör val till riksdagen* som avses i 11 § första stycket första meningen eller andra eller fjärde stycket.

Krigsdelegationen beslutar själv om formerna för sin verksamhet.

6 §

Är riket i krig eller krigsfara eller råder sådana extraordinära förhållanden som är föranledda av krig eller av krigsfara som riket har befunnit sig i, kan regeringen med stöd av bemyndigande i lag genom förordning meddela sådana föreskrifter i visst ämne som enligt grundlag annars ska meddelas genom lag. Om det behövs med hänsyn till försvarsberedskapen, kan regeringen även i annat fall med stöd av bemyndigande i lag genom förordning bestämma att en i lag meddelad föreskrift om rekvisition eller annat sådant förfogande ska börja eller upphöra att tillämpas.

Om riket är i krig eller krigsfara, eller om det råder sådana extraordinära förhållanden som är föranledda av krig eller av krigsfara som riket har befunnit sig i, kan regeringen med stöd av bemyndigande i lag genom förordning meddela sådana föreskrifter i ett visst ämne som enligt grundlag annars ska meddelas genom lag. I en lag med ett sådant bemyndigande ska det noga anges under vilka förutsättningar bemyndigandet får utnyttjas.

I en lag med ett sådant bemyndigande ska det noga anges under vilka förutsättningar bemyndigandet får utnyttjas. Bemyndigandet medför inte rätt att stifta, ändra eller upphäva grundlag, riksdags-

ordningen eller lag om val till riksdagen.

Om ett dröjsmål skulle leda till avsevärt men för angelägna allmänna intressen kan regeringen även utan bemyndigande i lag meddela föreskrifter som enligt grundlag annars ska meddelas genom lag eller med stöd av bemyndigande i lag.

Föreskrifter som avses i andra stycket ska gälla för viss tid, dock längst tre månader. Föreskrifterna ska så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning. För att riksdagen ska godkänna föreskrifterna krävs att minst tre fjärdedelar av de röstande enas om beslutet. Föreskrifterna upphör omedelbart att gälla

1. om de inte underställs riksdagen inom en vecka från den dag då de beslutades,

2. om de inte godkänns vid riksdagens prövning, eller

3. om riksdagen inte prövar föreskrifterna inom en månad från det att de underställdes.

Regeringen får inte med stöd av andra stycket eller ett bemyndigande som avses i första stycket stifta, ändra eller upphäva grundlag, riksdagsordningen eller lag om val till riksdagen.

16 kap. Allvarliga fredstida krissituationer

Beslut om befogenheter

1 § Om det råder en allvarlig fredstida krissituation och förhållandena kräver det kan riksdagen besluta att regeringen ska ha de särskilda befogenheter att meddela föreskrifter som anges i 2 och 3 §§. Ett sådant beslut kräver att minst tre fjärdedelar av de röstande enas om det.

Om det är uppenbart att riksdagens beslut inte kan avvaktas får regeringen fatta beslutet. Ett sådant beslut ska så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning. För att riksdagen ska godkänna beslutet krävs att minst tre fjärdedelar av de röstande enas om detta.

Regeringens befogenheter

2 § Efter ett beslut enligt 1 § kan regeringen med stöd av bemyndigande i lag genom förordning meddela sådana föreskrifter i ett visst ämne som enligt grundlag annars ska meddelas genom lag. I en lag med ett sådant bemyndigande ska det noga anges under vilka förutsättningar bemyndigandet får utnyttjas.

Regeringen får inte med stöd av ett bemyndigande som avses i första stycket stifta, ändra eller upphäva grundlag, riksdagsordningen eller lag om val till riksdagen.

3 § Om ett dröjsmål skulle leda till avsevärt men för angelägna allmänna intressen kan regeringen efter ett beslut enligt 1 § även utan bemyndigande i lag meddela föreskrifter som enligt grundlag annars ska meddelas genom lag eller med stöd av bemyndigande i lag.

Regeringen får inte med stöd av första stycket stifta, ändra eller upphäva grundlag, riksdagsordningen eller lag om val till riksdagen.

4 § Föreskrifter som avses i 3 § ska gälla för viss tid, dock längst tre månader.

Föreskrifterna ska så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning. För att riksdagen ska godkänna föreskrifterna krävs att minst tre fjärdedelar av de röstande enas om beslutet.

Föreskrifterna upphör omedelbart att gälla

1. om de inte underställs riksdagen inom en vecka från den dag då de beslutades,

2. om de inte godkänns vid riksdagens prövning, eller

3. om riksdagen inte prövar föreskrifterna inom en månad från det att de underställdes.

Upphörande av befogenheter

5 § Riksdagen och regeringen kan var för sig besluta att regeringen inte längre ska ha de särskilda befogenheter att meddela föreskrifter som anges i 2 och 3 §§. Ett sådant beslut ska fattas så snart det inte längre råder en allvarlig fredstida krissituation eller befogenheterna inte längre behövs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om riksdagsordningen

dels att tilläggsbestämmelse 13.11.1 ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före tilläggsbestämmelserna 13.11.1 och 13.11.2 ska utgå,

dels att nuvarande tilläggsbestämmelse 13.11.2 ska betecknas 13.11 a.1,

dels att 7 kap. 8 §, 9 kap. 13 och 15 §§, 12 kap. 8 §, 13 kap. 11 och 12 §§, den nya tilläggsbestämmelsen 13.11 a.1 och rubrikerna närmast före 9 kap. 15 § och 13 kap. 12 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 13 kap. 11 a §, och närmast före 13 kap. 11 a § och tilläggsbestämmelse 13.11 a.1 nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

8 §

Konstitutionsutskottet ska bereda ärenden som rör grundlagarna och riksdagsordningen.

Utskottet ska också bereda ärenden enligt 16 kap. 1 och 5 §§ regeringsformen om att regeringen ska ha eller inte längre ska ha särskilda befogenheter att meddela föreskrifter i en allvarlig fredstida krissituation.

Utskottet ska följa tillämpningen i riksdagen av subsidiaritetsprincipen enligt 9 kap. 20 § andra stycket och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Ytterligare bestämmelser om utskottets uppgifter finns i regeringsformen och denna lag.

9 kap.

13 §

Om en proposition eller en framställning måste behandlas skyndsamt får riksdagen, på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som lämnat framställningen, besluta om kortare motionstid om det finns synnerliga skäl.

Om regeringen genom en proposition underställer riksdagen en förordning eller ett beslut för prövning får riksdagen besluta om förkortad motionstid på förslag av talmannen. Talmannen ska samråda med gruppledarna inför ett sådant förslag.

Riksdagen får på förslag av talmannen besluta att förlänga motionstiden om det finns särskilda skäl.

Motion med anledning av en händelse av större vikt**Motioner med anledning av en händelse av större vikt och om regeringens befogenheter**

15 §

Motioner med anledning av en händelse av större vikt får väckas gemensamt av minst tio ledamöter, om händelsen inte kunde förutses eller beaktas under den allmänna motionstiden eller någon annan motionstid som anges i detta kapitel.

Motioner om att regeringen inte längre ska ha särskilda befogenheter att meddela föreskrifter i en allvarlig fredstida krissituation får alltid väckas gemensamt av minst tio ledamöter.

12 kap.

8 §

Ett val ska ske med slutna sedlar, om inte annat följer av 6 eller 7 § eller av annan huvudbestämmelse i denna lag.

Om två eller flera personer ska väljas genom val med slutna sedlar, fördelas platserna proportionellt mellan varje gruppering av riksdagsledamöter som uppträder under gemensam beteckning vid valet (proportionellt val).

Platserna fördelas mellan grupperingar genom att en plats i taget tilldelas den gruppering som för varje gång får det högsta jämförelsetalet. Jämförelsetalet är lika med grupperingens röstetal, så länge grupperingen inte har tilldelats någon plats. Därefter beräknas jämförelsetalet genom att grupperingens röstetal delas med det antal platser som grupperingen har tilldelats, ökat med 1. Vid lika jämförelsetal ska avgörandet ske genom lottning.

Vid val av ledamöter i krigsdelegationen ska det som sägs om grupperingar i andra och tredje styckena i stället gälla parti-grupper.

13 kap.

11 §

Riksdagen ska enligt 15 kap. 2 § regeringsformen välja en krigsdelegation inom sig.

Krigsdelegationen består av talmannen som ordförande och av 50 andra ledamöter, som riksdagen väljer för riksdagens valperiod. Delegationen väljer inom sig vice ordförande enligt 12 kap. 16 §. En riksdagsledamot är behörig att vara ledamot i krigsdelegationen även om han eller hon tillhör

Krigsdelegationen består av talmannen som ordförande och av 51 ledamöter, som riksdagen väljer för riksdagens valperiod. Delegationen väljer vice ordförande inom sig enligt 12 kap. 16 §.

regeringen. Suppleanter ska inte utses till krigsdelegationen.

Om en ledamot får varaktigt förhinder när delegationen har trätt i riksdagens ställe, utses en annan riksdagsledamot till ersättare på det sätt som anges i 12 kap. 14 §.

Suppleanter ska inte utses till krigsdelegationen. Om en ledamot får varaktigt förhinder när delegationen har trätt i riksdagens ställe utses en annan riksdagsledamot till ersättare på det sätt som anges i 12 kap. 14 §.

Förberedelse av krigsdelegationens arbete

11 a §

Krigsdelegationens ordförande och vice ordförande ska förbereda delegationens verksamhet för den händelse att delegationen träder i riksdagens ställe.

Bestämmelser som tillämpas i den förberedande verksamheten

Tilläggsbestämmelse 13.11.2

Bestämmelserna i 7 kap. 16 och 20 §§ samt tilläggsbestämmelserna 7.15.1 andra stycket och 7.15.3–7.15.4 tillämpas på krigsdelegationen när den inte är i riksdagens ställe.

Tilläggsbestämmelse 13.11 a.1¹

Följande bestämmelser ska tillämpas på krigsdelegationen när den inte är i riksdagens ställe:

- 7 kap. 16 § om sammanträden inom stängda dörrar,*
- 7 kap. 20 § om tystnadsplikt,*
- tilläggsbestämmelse 7.15.1 andra stycket om kallelse,*
- tilläggsbestämmelse 7.15.3 om sammanträden samtidigt som kammarsammanträden,*
- tilläggsbestämmelse 7.15.4 om protokoll.*

Förordnande att krigsdelegationen ska träda i riksdagens ställe

Beslut att krigsdelegationen ska träda i riksdagens ställe

12 §

För beslut att krigsdelegationen ska träda i riksdagens ställe enligt 15 kap. 2 § regeringsformen sammanträder Utrikesnämndens ledamöter på kallelse av talmannen eller, vid förhinder för talmannen,

För beslut att krigsdelegationen ska träda i riksdagens ställe enligt 15 kap. 2 § regeringsformen sammanträder Utrikesnämndens ledamöter på kallelse av talmannen, två av nämndens övriga ledamöter

¹ Senaste lydelse av tidigare tilläggsbestämmelse 13.11.2 2021:1118.

en vice talman, eller på kallelse av två av nämndens övriga ledamöter.

Förhandlingarna leds av talmannen, av en vice talman eller, om ingen av dem är närvarande, av ålderspresidenten.

Om det vid omröstning till beslut blir lika röstetal, gäller ordförandens mening.

eller statsministern. Vid förhinder för talmannen får en vice talman utfärda kallelsen. Till sammanträdet ska även statsministern kallas.

Ordförande vid sammanträdet är talmannen, en vice talman eller, om ingen av dem är närvarande, ålderspresidenten.

Om riket är i krig och det vid omröstning till beslut blir lika röstetal gäller ordförandens mening.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2. Bestämmelserna i 13 kap. 11 § i den nya lydelsen tillämpas första gången när riksdagen väljer krigsdelegation valperioden efter den valperiod som pågår vid ikraftträdandet.

Tillgänglighetskrav för vissa medier (bet. 2025/26:KU32)

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

12 §

Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om

1. förbud mot kommersiella annonser vid marknadsföring av alkohol-drycker eller tobaksvaror,

2. förbud mot kommersiella annonser som används vid marknadsföring av andra varor än tobaksvaror eller av tjänster, om det i annonsen förekommer ett varukännetecken som är i bruk för en tobaksvara eller som enligt gällande bestämmelser om varumärken är registrerat eller inarbetat för en tobaksvara,

3. förbud mot kommersiella annonser som har meddelats till skydd för hälsa eller miljö enligt en förpliktelse som följer av medlemskapet i Europeiska unionen eller Europeiska atomenergigemenskapen,

4. krav att införa och på ett visst sätt utforma varningstext, innehållsdeklaration eller annan liknande produktinformation om syftet är skydd för hälsa eller miljö eller konsumentskydd,

5. förbud mot offentliggörande i yrkesmässig kreditupplysningsverksamhet av kreditupplysning som innebär otillbörligt intrång i enskilds personliga integritet eller som innehåller oriktig eller missvisande uppgift, om ersättningsskyldighet för sådant offentliggörande, om krav på berättigat behov hos den som beställer kreditupplysningen, om skyldighet att lämna information till den som avses med upplysningen och om rättelse av oriktig eller missvisande uppgift,

6. ansvar och ersättningsskyldighet som avser det sätt på vilket en uppgift har anskaffats, *eller*

7. ansvar och ersättningsskyldighet för överträdelse av förbud mot att göra avbildningar, beskrivningar eller mätningar av eller inom byggnader, andra anläggningar, områden eller andra objekt som är av betydelse för Sveriges total-

6. ansvar och ersättningsskyldighet som avser det sätt på vilket en uppgift har anskaffats,

7. ansvar och ersättningsskyldighet för överträdelse av förbud mot att göra avbildningar, beskrivningar eller mätningar av eller inom byggnader, andra anläggningar, områden eller andra objekt som är av betydelse för Sveriges total-

¹ Tryckfrihetsförordningen omtryckt 2022:1524.

försvar, om förbudet behövs med hänsyn till intresset av ett förstärkt skydd mot allvarlig brottslighet eller mot röjande av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret, eller till intresset av att skydda allmänheten mot skada till följd av militär verksamhet.

försvar, om förbudet behövs med hänsyn till intresset av ett förstärkt skydd mot allvarlig brottslighet eller mot röjande av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret, eller till intresset av att skydda allmänheten mot skada till följd av militär verksamhet,

8. krav enligt en förpliktelse som följer av medlemskapet i Europeiska unionen att införa och på ett visst sätt utforma produktinformation, om syftet är att säkerställa tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning, eller

9. krav enligt en förpliktelse som följer av medlemskapet i Europeiska unionen att, i fråga om sådana program som avses i 6 §, införa och på ett visst sätt utforma information om programmets tillgänglighet och förse programmet med vissa tekniska funktioner eller med möjlighet till alternativ presentation av innehåll, om syftet är att säkerställa tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2 Förslag till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §

Den frihet som följer av 1 § hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om

1. skyldighet för nätinnehavare att i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning ge utrymme för vissa program och för tillhörande tjänster som utgörs av eller underlättar tillgången till textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik som syftar till att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning,

2. skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för överföringar i den utsträckning det behövs med hänsyn till intresset av konkurrens beträffande sådana överföringar i nätet eller allmänhetens intresse av tillgång till sådana överföringar,

3. skyldighet för nätinnehavare att vidta åtgärder för att tillförsäkra mottagarkretsen inflytande över programvalet,

4. skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik,

5. skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a att främja framställning av och tillgång till program med europeiskt ursprung,

6. ingripanden mot fortsatt sändning av ett utbud som inriktas på våldsförställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp, eller

7. villkor för att sända program för verksamhet som bedrivs med ett uppdrag att sända ljudradio eller tv i allmänhetens tjänst, under förutsättning att uppdraget finansieras med allmänna medel.

Den frihet som följer av 1 § hindrar inte heller att det i lag meddelas föreskrifter om skyldighet enligt en förpliktelse som följer av medlemskapet i Europeiska unionen för

1. den som sänder program att införa och på ett visst sätt utforma information om en tjänst som denne tillhandahåller, om syftet är att

¹ Yttrandefrihetsgrundlagen omtryckt 2022:1525.

säkerställa tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning,

2. den som sänder program att förse programmet med vissa tekniska funktioner eller möjliggöra alternativ presentation av innehåll, om syftet är att säkerställa tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning, eller

3. nätt innehavare att, när utrymme ges för program, också ge utrymme för tjänster som hör till programmet och som utgörs av eller underlättar tillgången till textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik som syftar till att göra programmet tillgängligt för personer med funktionsnedsättning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Insyn i handlingar som inhämtas genom beslag och kopiering vid husrannsakan (bet. 2025/26:KU33)

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 14 § tryckfrihetsförordningen¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

14 §

Som allmän handling anses inte

1. ett brev, ett telegram eller någon annan sådan handling som har lämnats in till eller upprättats hos en myndighet endast för befordran av ett meddelande,

2. ett meddelande eller någon annan handling som har lämnats in till eller upprättats hos en myndighet endast för offentliggörande i en periodisk skrift som ges ut genom myndigheten,

3. en tryckt skrift, en ljud- eller bildupptagning eller någon annan handling som ingår i ett bibliotek eller som från en enskild har tillförts ett allmänt arkiv uteslutande för förvaring och vård eller forsknings- och studieändamål eller privata brev, skrifter eller upptagningar som annars har överlämnats till en myndighet uteslutande för något av de angivna ändamålen,

4. en upptagning av innehållet i en sådan handling som avses i 3, om upptagningen förvaras hos en myndighet där den ursprungliga handlingen inte skulle vara att anse som allmän.

4. en upptagning av innehållet i en sådan handling som avses i 3, om upptagningen förvaras hos en myndighet där den ursprungliga handlingen inte skulle vara att anse som allmän, *eller*

5. en upptagning för automatiserad behandling som har kommit in till en myndighet genom att en informationsbärare har tagits i beslag i verksamhet som avser utredning av brott eller brottslig verksamhet eller internationell rättslig hjälp eller har kopierats vid en husrannsakan i sådan verksamhet eller till följd av att myndigheten har tagit över ansvaret för en sådan informationsbärare eller kopia från husrannsakan.

Det som föreskrivs i första stycket 3 om handlingar som ingår i bibliotek tillämpas inte på en upptagning i en databas som en myndighet har tillgång till enligt ett avtal med en annan myndighet, om upptagningen är allmän handling hos den myndigheten.

¹ Tryckfrihetsförordningen omtryckt 2022:1524.

*Första stycket 5 tillämpas inte på
en upptagning som har tillförts en
utredning av brott eller brottslig
verksamhet eller annan verksamhet
hos myndigheten.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande vid prövningen av ett överklagande av ett beslut att avslå en begäran att ta del av allmän handling som har meddelats före ikraftträdandet.

En grundlagsskyddad aborträtt samt utökade möjligheter att begränsa föreningsfriheten och rätten till medborgarskap (bet. 2025/26:KU34)

Regeringens lagförslag Förslag till lag om ändring i regeringsformen

Härigenom föreskrivs i fråga om regeringsformen¹

dels att 2 kap. 7, 12, 13, 24 och 25 §§ ska ha följande lydelse,

dels att punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1976:871) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse,

dels att det närmast före 2 kap. 13 § ska införas en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

7 §

Ingen svensk medborgare får landsförvisas eller hindras att resa in i riket.

Ingen svensk medborgare som är eller har varit bosatt i riket får fräntas sitt medborgarskap. Det får dock föreskrivas att *barn under arton år i fråga om sitt medborgarskap ska följa föräldrarna eller en av dem.*

Ingen svensk medborgare som är eller har varit bosatt i riket får fräntas sitt medborgarskap. Det får dock föreskrivas att *det svenska medborgarskapet ska fräntas den som är medborgare i en annan stat och som har*

1. förvärvat medborgarskapet genom oriktiga eller vilseledande uppgifter eller genom annat otillbörligt handlande, eller

2. dömts för brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen.

Det får vidare föreskrivas att barn som är under arton år i fråga om sitt medborgarskap ska följa föräldrarna eller en av dem, utom i de fall som avses i andra stycket 2.

Sådana föreskrifter som avses i andra stycket får inte stå i strid med Sveriges internationella åtaganden.

På sådana föreskrifter som avses i andra stycket ska 22 § första stycket, andra stycket första meningen och tredje stycket tillämpas.

12 §

Lag eller annan föreskrift får inte innebära att någon missgynnas därför att han eller hon tillhör en

Lag eller annan föreskrift får inte innebära att någon missgynnas

¹ Regeringsformen omtryckt 2022:1600.

minoritet med hänsyn till etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande eller med hänsyn till sexuell läggning.

1. därför att han eller hon tillhör en minoritet med hänsyn till etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande eller med hänsyn till sexuell läggning, eller

2. på grund av sitt kön, om inte föreskriften utgör ett led i strävanden att åstadkomma jämställdhet mellan kvinnor och män eller avser värnplikt eller motsvarande tjänsteplikt.

Rätt att avbryta en graviditet

13 §

Lag eller annan föreskrift får inte innebära att någon missgynnas på grund av sitt kön, om inte föreskriften utgör ett led i strävanden att åstadkomma jämställdhet mellan män och kvinnor eller avser värnplikt eller motsvarande tjänsteplikt.

Den som är gravid har rätt att avbryta sin graviditet enligt bestämmelser som meddelas i lag.

24 §

Mötesfriheten och demonstrationsfriheten får begränsas av hänsyn till ordning och säkerhet vid sammankomsten eller demonstrationen eller till trafiken. I övrigt får dessa friheter begränsas endast av hänsyn till rikets säkerhet eller för att motverka farsot.

Föreningsfriheten får begränsas endast när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt eller understöder terrorism eller vilkas verksamhet är av militär eller liknande natur eller innebär förföljelse av en folkgrupp på grund av etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Föreningsfriheten får begränsas endast när det gäller sammanslutningar

1. som ägnar sig åt allvarlig brottslighet för att uppnå ekonomisk vinning eller annan otillbörlig fördel,

2. som ägnar sig åt eller understöder terrorism,

3. vilkas verksamhet är av militär eller liknande natur, eller

4. vilkas verksamhet innebär förföljelse av en folkgrupp på grund av etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

25 §

För andra än svenska medborgare här i riket får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om följande fri- och rättigheter:

1. yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten, föreningsfriheten och religionsfriheten (1 § första stycket),

2. skyddet mot tvång att ge till känna åskådning (2 § första meningen),
 3. skyddet mot kroppsligt ingrepp *även i annat fall* än som avses i 4 och 5 §§, mot kroppsvsitation, husrannsakan och liknande intrång, mot intrång i förtroliga försändelser och meddelanden samt i övrigt mot intrång som innebär övervakning och kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (6 §),
 4. skyddet mot frihetsberövande (8 § första meningen),
 5. rätten till domstolsprövning av frihetsberövande av annan anledning än brott eller misstanke om brott (9 § andra och tredje styckena),
 6. offentligheten vid domstolsförhandling (11 § andra stycket andra meningen),
 7. författares, konstnärers och fotografers rätt till sina verk (16 §),
 8. rätten att driva näring eller utöva yrke (17 §),
 9. skyddet för forskningens frihet (18 § andra stycket), och
 10. skyddet mot ingrepp på grund av åskådning (21 § tredje meningen).
- På sådana föreskrifter om särskilda begränsningar som avses i första stycket ska 22 § första stycket, andra stycket första meningen *samt* tredje stycket tillämpas.
2. Utan hinder av 2 kap. 13 § behåller äldre föreskrifter, som innebär särbehandling på grund av kön, sin giltighet tills vidare. En sådan föreskrift får ändras, även om ändringen innebär fortsatt särbehandling.
3. skyddet mot *annat* kroppsligt ingrepp än som avses i 4 och 5 §§, mot kroppsvsitation, husrannsakan och liknande intrång, mot intrång i förtroliga försändelser och meddelanden samt i övrigt mot intrång som innebär övervakning och kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (6 §),
 7. rätten att *avbryta en graviditet* (13 §),
 8. författares, konstnärers och fotografers rätt till sina verk (16 §),
 9. rätten att driva näring eller utöva yrke (17 §),
 10. skyddet för forskningens frihet (18 § andra stycket), och
 11. skyddet mot ingrepp på grund av åskådning (21 § tredje meningen).
- På sådana föreskrifter om särskilda begränsningar som avses i första stycket ska 22 § första stycket, andra stycket första meningen *och* tredje stycket tillämpas.
2. Utan hinder av 2 kap. 12 § behåller äldre föreskrifter, som innebär särbehandling på grund av kön, sin giltighet tills vidare. En sådan föreskrift får ändras, även om ändringen innebär fortsatt särbehandling.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

